

Küreselleşmenin Kimlik Algısı Üzerindeki Etkisi: Kırgızistan Üniversite Öğrencilerinden Bulgular

The Effects Of Globalization On Identity Perception: A Study On University Students In Kyrgyzstan

Mine HALİS

*Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
Kastamonu, Türkiye*

Makalenin Geliş Tarihi: 04.01.2015

Yayına Kabul Tarihi: 02.03.2015

Özet

Olumlu veya olumsuz yanları tartışılabilir ancak kaçınılmazlığı ortada olan küreselleşme tüm dünyayı benzer kalıplar içine sokmaya, yani tek boyutlu bir kültürel kimliğe sahip olmaya doğru zorlamaktadır. Küreselleşmenin kimlikleri kültürel anlamda etkilemesi, popüler kültürün yaygınlaşması ile benzeşmeyi yaratması, diğer yandan da milli kimlikler önemsemesi ile ortaya çıkan durum bu çalışmanın problemidir. Çalışmanın amacı; küreselleşmenin sonuçlarını kültürel kimlik algılamalarına bağlı olarak değişebileceğini analiz etmektir. Bu çalışmada temel olarak Kırgızistan'da öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin, küreselleşmenin etkileri bağlamında kültürel kimlik farkındalıklarını değerlendirilmektedir. Bu araştırma, survey modelinde hazırlanmış betimsel ve nicel bir çalışmadır. Bu amaca uygun olarak likert tipi hazırlanmış ölçek ile toplanan veriler nicel yöntem yaklaşımı ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin küreselleşmenin etkileri bağlamında kültürel kimliklerinin nasıl etkilendiği ve bu etkilerin nasıl algılandığının test edildiği çalışmamızda, küreselleşmenin öğrencilerin kimlik algılarını etkilediği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; küreselleşmenin etkilerinin öğrenciler tarafından algılanış tarzı literatür ile uygunluk göstermektedir.

***Anahtar Kelimeler:** Kimlik, Kültür, Küreselleşme, Küreselleşme etkileri, Küreselleşme ve kimlik*

Abstract

Positive or negative aspects of globalization which is debatable, but the inevitability of the whole world in the middle to insert into similar patterns, ie, forcing the right to have a one-dimensional cultural identity. Cultural identities influence of globalization, with the spread of popular culture to match the creation of national identities on the other; to care about the situation that occurred with the problem of our study reveals. The aim of the study, the effects of globalization may vary depending on perceptions of cultural identity with the assumption that the effects of globalization, cultural identity is analysed according to the level of detection. In this study, is there a difference in terms of awareness of the effects of globalization in the context of answering the question of cultural identity will be searched. In this research, surveys and qualitative model prepared a descriptive study. Likert-type questionnaires prepared in accordance with this objective with the data collected were analysed by using quantitative methods approach. The effects of globalization in the context of how the cultural identities of the students affected, and how these effects are treated study tested, globalization affects

students' perceptions of identity have been identified. According to the findings, the effects of globalization on the students are consistent with the literature.

Keywords: *Globalization, Culture, the Effects of Globalization, Identity, Globalization and Identity.*

1. Giriş

Çok boyutlu bir yapıya sahip olması nedeniyle, küreselleşme konusunda literatürde birçok tanım bulunmaktadır. Birçok yazar küreselleşmenin ekonomik boyutuyla birlikte siyasi ve kültürel boyutlarını da ele almaktadır. Robertson, insanların farklı yaşam düzeylerinin birbirleriyle konuşur hale geldiği karmaşık bir toplumsal ve olgusal yapısıyla dünyayı tek bir mekâna sığdıran küreselleşmeyi; bireyler, ulus devletler, insanlık ve dünya sistemi gibi ayrı ama birbiriyle ilişkili dört unsurdan yola çıkarak tanımlamaktadır (Balçı, 2006: 25-36). Küreselleşmeyle birlikte yükselen bilinç, farklılıkların aynı mekânda kendiliklerini koruyarak bir arada bulunabildiği postmodern bir durumla ilişkilendirmektedir (Robertson 1999: 52). Bu konuda Robertson'ın en kritik katkısı küreselleşmeye “farklılıkların bir arada olabilirliği” boyutunu ilave etmesidir. Aslında küreselleşmeyle ilgili genel değerlendirmelerin merkezinde ekonomi temel aktördür. Küresel oluşumlar neden-sonuç ilişkisi içinde ekonomi faktörüyle değerlendirilmektedir. Ancak Robertson, küreselleşme ile ilgili çalışmalarında ekonominin merkezi konumunu “kültür” faktörü ile sarsmaya çalışmaktadır.

Başlangıçta ekonomik bir sorunsal alan olarak ortaya çıkan küreselleşmenin siyasal, sosyal ve kültürel boyutları da vardır. Başlangıç evresi 18. yüzyılın ortalarından 1870'lere kadar süren, üniter devlet düşüncesinin doğmasıyla başlayıp ilk etkilerinin 1900'lü yılların başından itibaren görülmeye başlanan küreselleşme süreci, teknolojik ilerlemeler ve iletişimde yaşanan gelişmelerle dünyanın giderek küçülmesine yol açmıştır. Küreselleşme zaman ve mekânda farklı şekillerde ortaya çıkan birbirinden bağımsız ve çoğu zaman da birbiriyle çelişen pek çok süreci içermektedir. Küreselleşme süreçlerinin bu farklı ve paradoksal niteliği, kültürel kimlikler ve küresel, bölgesel, ulusal ve yerel alanların şekillendirilmesi ve yeniden düzenlenmesinde etnik ve dini kimliklerin yeniden önem kazanması gibi farklı düzeylerde kümeleşen yeni kimliklerin oluşmasına yol açabilmektedir. Bu eğilimlere paralel olarak, cemaat aidiyetine karşı bireysel özgürlük; üyelik karşısında adalet; çeşitlilik ve çoğulculuk; kolektif kimlikler ve din ile özel ve kamusal alanların değişen görünümü gibi küreselleşmenin ortaya çıkardığı teorik tartışmalar yeniden önem kazanmaktadır (Bokser-Liwerant, 2002: 253). Küreselleşme, zaman ve mekân içerisinde tekdüze değil, çeşitli şekillerde ortaya çıkan pek çok süreci kapsamaktadır. Bu süreçler, kendi aralarındaki karşılıklı bağımlılık ve etkileşimin yanı sıra, ekonomik, sosyopolitik ve sosyokültürel boyutları bir arada bulundurduğu ölçüde çok yönlüdürler.

Küreselleşmeyi, uluslararası ticaretin yaygınlaşması, emek ve sermaye hareketinin artması, ülkeler arasındaki ideolojik kutuplaşmaların sona ermesi, teknolojiadaki

hızlı değişim sonucunda ülkelerin gerek ekonomik, gerekse siyasal ve sosyokültürel açıdan birbirlerine yaklaşması olarak tanımlayabiliriz. Bu yaklaşma ile birlikte teknolojik gelişmeler ve bunların ortaya koyduğu iletişim ve bilgi alanındaki ilerlemeler dünyayı “küresel bir köy”e dönüştürmüştür. Bu yaklaşmayı sağlayan küreselleşme süreci aynı zamanda ulusları birbirlerine bağımlı hale getirmiştir (Başkaya, 2003:83-84’dan aktaran Turan, 2011: 15)

Yerel denetimden küresel denetime evrilen yönüyle küreselleşme şu şekilde tanımlanabilir: Küreselleşme, devlet merkezli kurumların ve devlet merkezliğine yapılan atıfların, salt uluslararası değil tamamıyla küresel bağlamda faal olan, farklı faktörler arasındaki ilişkilerin yapısı içinde eridiği süreçtir (Fox, 2002: 35). Kapsayıcı bir başka tanım (Özkan, 2006: 12):

“Kıtalar ve bölgelerarası akışlar ve etkinlik ağları yaratarak toplumsal ilişkiler ile işlemlerin mekânsal örgütlenmesinde, genişlik, yoğunluk, hız ve etki bakımından bir dönüşümü sağlayan bir süreç ya da süreçler dizisidir.”

Bu tanım çerçevesinde küreselleşmeye ilişkin tasnifler üç ana gruba ayrılmaktadır (Acar, 2003: 75):

1. Aşırı küreselleşmeciler: Bu görüşü savunanlar küreselleşmenin giderek hızlanıp toplumları ve bireyleri daha fazla etkisi altına aldığını öne sürerler.

2. Kuşkucular: Bunlar küreselleşmeye her konuda kuşkuyla yaklaşılması gerektiğini savunurlar. Çünkü küreselleşme dünyayı, küresel bir uygarlık yerine yeni anlayışlar çerçevesinde bölünmeye doğru götürmektedir. Küreselleşme, bütünleşmeye değil, farklı kültürler arasında yeni çatışmalara yol açan ideolojik bir tutumdur (Bozkurt, 2005).

3. Dönüşümcüler: Küreselleşme, toplumları ve dünya düzenini yeniden biçimlendiren sosyal, siyasal ve ekonomik değişimlerin gerisindeki itici güçtür.

Küreselleşmenin ortaya çıkması; çok uluslu şirketlerin dünya ekonomisinde söz sahibi olmaya başladığı 1970’li yıllara kadar gitmektedir. Küreselleşmede hız artışı 1990’lı yıllarda Sovyetlerin dağılmasıyla kendini dünya gündemine tüm açıklığıyla sunmaya başlamıştır. Bu süreçte batı dünyası dünyaya nizam vermeyi misyon edinen “*yenidünya düzeni*” hegemonyası sonrasında ekonomik ve siyasal gücün tek merkezli bir yapıya dönüşmesi gündeme gelmiştir. Farklı perspektifler küreselleşmeye farklı tanımlar yapılmasına neden olsa da, bütün tanımların bulunduğu nokta, küreselleşmenin son derece hızlı bir değişime yol açtığıdır. Bu etkiler ekonomik, siyasal ve sosyal (kültürel) olmak üzere 3 bağlama sahiptir.

Birinci bağlam; ülke ekonomilerinin dünya ekonomileriyle entegrasyonu ifade eden küreselleşmenin ekonomik bağlamıdır. Bu görüşe göre, küreselleşme, sınırları iyi çizilmiş bir sistem, bir ulus devlet ya da bir bölgenin coğrafi olarak tanımlanmış sınırlarının ötesinde, toplumsal yaşamın zaman ve mekân boyunca nasıl düzenlendiği

üzerinde yoğunlaşan çok farklı bir algı perspektifini içerir (Çapçıoğlu, 2008: 153-183). *İkinci bağlam*, ulus devletleri ortadan kaldırarak, ulus devletlerin resmi ilişkiler çerçevesinde değil; hükümet dışı elitler, ulus ötesi firmalar, bankalar veya uluslararası örgütler (IMF, DB, GATT, BM, NATO vb.) tarafından yönlendirilmesi veya yönetilmesini ifade eden siyasal bağlamdır. Bir başka deyişle uluslararası ekonomik aktörler devletlerin egemenliğine ortak olmuştur. *Üçüncü bağlam* ise, kültürel anlamda da egemen batı hegemonyasının tüm dünyaya yayılmasını ifade eden sosyal bağlamdır. Batı kültürü tüm dünyada hâkim kültür olarak ortaya çıkmakta ve gelişmiş batı toplumlarının giyim tarzı, konuşma dili ve yaşam şekli gibi kültür kodlarının batı-dışı (az gelişmiş) toplumlar tarafından benimsenmesi durumunu ortaya çıkarmıştır (Sarıbay, 2002: 49-50). Günümüz dünyasında ülkelerin kendilerine has maddi ve manevi değerlerinin ulusal sınırları aşarak dünyaya yayılması kaçınılmazdır. Böylece ulusal değerler ulusal olmaktan çıkıp uluslararasılaşmaktadır.

Küreselleşme sürecinin belirleyicileri konumundaki yeni iletişim ağları, bilgi ve görüntü akışları bir taraftan farklı kültürlerin yan yana görüntülenmesine imkân sağlarken diğer taraftan egemen batı kültürünün tektipleştirici etkisini artırmasına da yardımcı olmaktadır. Bu etki kendini en belirgin biçimde bir tüketim kültürünün oluşmasında göstermektedir (Wallerstein, 1992: 36-37). Öte yandan küreselleşmenin kimlikleri ayrıştırıcı, yerel kimlikleri öne çıkarıcı bir niteliği de vardır. Ulusları, homojenleşmeye karşı çıkararak, kendi kültürlerini korumaya teşvik ederek, farklılığın değer yarattığını vurgulayarak mikro-milliyetçiliğe sevk etmesi de kavramın paradoksudur. Küreselleşmenin kültürel boyutuyla ilgilenenler bu iki farklı yaklaşımı benimser (Aktı, 2008: 47). Bu yaklaşımlardan birincisi, küreselleşmeyi hedefi belli, homojenleştirici bir süreç gibi değerlendirirken, ikincisi ise küreselleşme, kültürler arası farklılıkları da ortaya çıkarıcı bir süreç olarak değerlendirir.

Küreselleşmeyi homojenleştirici bir süreç olarak değerlendiren Giddens, onu zaman ve mekândaki dönüşümlerle ilgili olarak açıklamaktadır. Bu tıpkı on sekizinci yüzyılda, mekanik saatin kullanımının yaygınlaşmasıyla zamanın belirli bölgelere özgü bir olgu olmaktan çıkarak evrenselleşmesi gibi bir şeydir. Küreselleşmeyi kültürler arası heterojenleştirici bir süreç olarak kabul eden ikinci yaklaşım, onun, kültürler arası etkileşim sonucu ortaya çıktığını savunur. Onlara göre küreselleşme, benzerlikleri ortaya çıkaran bir süreç olmaktan çok, aslında tikelliklerle var olabilen ve küresel ile yerel arasında sürekli bir diyalektiğin mevcut olduğu bir süreçtir. Küreselleşmenin kimlikleri kültürel anlamda etkilemesi, popüler kültürün yaygınlaşması ile benzeşmeyi yaratması, diğer yandan da milli kimlikler önemsemesi ile ortaya çıkan durum çalışmamızın problemini ortaya çıkarmaktadır. Popüler kültür, sembolik formlardan oluşan dünyayı anlamlandırma çabalarının genel adıdır. Gündelik hayat içinde, bazen de küresel amaçlar için üretilen popüler kültür formlarını inceleyen yaklaşımların çoğu, çeşitli sembollerin yaşayan kültürdeki kullanımlarıyla ilgilenir. Küresel ve yerel/ulusal kültürel formlarla marjinal ve egemen olan ürünlerin sıkça yer değiştirerek medya aracılığıyla tüketim platformuna taşınması, gündelik yaşam formlarını

dönüştürmektedir. Ayrıca hem küresel hem de yerel seviyede üretilen popüler kültürel temsiller aracılığıyla kimlikler dünyası da alt-üst olmaktadır (Çaçoğlu, 2008: 168).

Küreselleşmenin kültürel alandaki etkileri “homojenleşme” ve “yerelleşme” olmak üzere iki başlık altında toplanabilir. Bu çerçevede, sermayenin küreselleşmesi, teknolojik gelişmeler, medya ve internet aracılığıyla görselliğin egemenliğini ilan etmesi ve nihayet küreselleşmenin batı merkezli dili, homojenleşmeyi meydana getiren unsurlar olarak belirginleşmektedir. Bunlar içinde homojenleşmeyi belirginleştiren ve yaygınlaştıran başlıca unsurun popüler tüketim kültürü olduğu daha önce de belirtildiği gibi sadece ihtiyacı karşılamaya yönelik basit bir ekonomik olgudan ziyade bir değer olarak yaptırım gücüne ulaşmıştır (Aktı, 2008: 64).

Kültürel çeşitliliğin ortadan kalkması bir tarafa, küresel ölçekteki kültürel akışlar genellikle yerel kültürlerin faaliyetlerini yeniden canlandırmaktadır. Yerel farklılıklar, Batı'nın benzerliğe zorlayan güçleri tarafından tamamen ortadan kaldırılamamakta, tersine farklı kültürel alanlar meydana getirmede önemli rol oynamaktadır. Robertson, kültürel küreselleşmenin her zaman yerel bağlamda gerçekleştiğini öne sürerek kültürel türdeşleşmeyi reddeder. O küreselleşmeden söz ederken, kültürel alışveriş sonucunda ortaya çıkan küresel ve yerelin karmaşık etkileşimi şeklinde değerlendirmektedir. Ayrıca, çoğulculuk, sosyal teori için olduğu kadar demokrasi ve teoloji için de geniş bir öneme sahiptir. Bu durum, birbirleriyle ve siyasi hayatın kurumsal işleyişiyle yakından ilgili bireylerin ve grupların kimliğiyle bağlantılıdır. Dolayısıyla, kültürde, dinde, etnisitede ve diğer alanlar arasında farklılığın onaylanması, kolektif kimliklerin toplum içerisindeki varlıklarının korunmasına ve vatandaşlık ile sivilliğin inşasına yönelik iddialarını sürdürebilmelerine imkân verecek özgürlüğü kabul etmeleriyle yakından ilgilidir. Bu düşünceler içerisinde, son zamanlarda sivilliğin inşa edildiği iddiaları, çoğulculuğun beraberinde getirdiği potansiyel fırsatçılık ve parçalanmadan dolayı, dengeli bir çoğulculuğun merkezinde yer almaktadır (Mittleman, 2001).

Küreselleşme, bazı kültürel egemenlik alanlarını da yeniden belirlemektedir. Devletler, hem ulusal bağlamı içerisinde ve hem de daha özeldir etnik ve dini imajlar ile yerel, ulusal, bölgesel ve küresel alanın talepleriyle karışan ve çatışan kimlikler üzerindeki nüfuzlarını gittikçe kaybetmektedir. Kolektif kimlikler üzerine yapılan vurgular, onların mevcut sosyal ve kültürel yapıları içinde varlığını sürdüren dinamik yapılarına yeniden kavuşmalarını sağlamıştır. Kimlikler bağımlıdır ve sosyal ve kültürel süreçler tarafından üretilirler. Onlar, geleceğe doğru kendilerini tasarlamak için geçmişi bir belirlilik alanı olarak yeniden inşa etmektedirler.

Devletler, yönetim görevini, uluslararası kamu temsilcileri ve hükümet dışı özel ve sivil organizasyonlarla paylaşmakta aynı zamanda, sınırları dâhilinde, bireysel ve kolektif, sosyal ve siyasi, etnik ve dini, sivil ve sosyal katılım sonucu oluşan yeni sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmaktadırlar. Bu nedenle devletler, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki diyalektikler olarak tanımladığı olgudan kaynaklanan sıkıntılarla karşı karşıyadır (Kymlicka ve Norman, 1995).

Küreselleşme'nin yarattığı bir diğer problem, homojenleşme ve kültürel farklılaşma şeklinde iki kutuplu bir gerilim alanı yaratmasıdır (Appadurai, 1992). Belirsiz ve kontrol dışı değişimlerin yaşandığı bir çevrede kimlik arayışı, dini, etnik, bölgesel ya da ulusal kimlikler etrafında yeniden bir araya toplanma, güven içerisinde yaşamının moral kaynaklarından biridir. Öte yandan küreselleşme, insan haklarına vurguyu öne çıkarmakta ve paradoksal bir şekilde yeni sosyal hareketlerin özel ve tarihsel taleplerinin tezahürüne zemin hazırlayan koşullar yaratmaktadır. Bu durum, dini, kültürel ve siyasi çoğulculuğun gelişimi için uygun bir ortam ya da birlikte yaşamının yeni şekilleri açısından asgari bir gereklilik olarak görülen hoşgörü ve saygı ilkeleri çerçevesinde de değerlendirilebilir.

Küreselleşmenin bireyler üzerindeki önemli etkilerinden biri kültürel kimlik farkındalığıdır. İnsana özgü bir kavram olan kimliğin iki temel boyutu ve buna bağlı olarak, tanımlama – tanıma ve aidiyet olmak üzere iki temel fonksiyonu vardır. Kendini tanımlama ve topluma içinde belli bir sıfatla tanıma insani bir ihtiyaçtır. Kimlik aynı zamanda diğerleriyle olan ırk, kültür, cinsiyet, cinsel yönelim, yaş ve fiziksel yeterlilikler açısından var olan farklılıkları da ortaya koyar. Bazı farklılık tanımları; etnik köken, ulusal köken, sınıf, din, öğrenme ve iletişim tarzı, doğum yeri ve meslek gibi çeşitli boyutları da içermektedir. Bu tanımlayıcı farklılıklar sadece demografik farklılıklar değil aynı zamanda yetenekler, değerler, inançlar ve tutumlar; kişilik, bilişsel ve davranışsal stiller; toplumsal yapı içindeki statü / konum, grup aidiyeti gibi özelliklerin bütünü de ifade etmektedir. İşte bireylerin tüm bu farklılıklarının farkında olması ve bu farklılıklar bağlamında kendiliğinden oluşan sosyal grubun bir üyesi olmaya ilişkin farkındalığın kabulü sosyal kimlik farkındalığı olarak tanımlanabilir.

Kültürel kimlik farkındalığı gibi önemli olan diğer bir husus da kültürel uyum yeteneğidir. Bireyler farklı bir kültürel ortamla temas ettiklerinde, yeni kültürel deneyimlerden etkilenir (Mann 2006), hâkim veya egemen kültürel unsurları benimser ve yerel kültürel unsurlara da ağırlık verirler (Gül ve Kolb, 2009). Kültürel uyum, baskın olmayan grup üyelerinin baskın kültürel normlara sosyokültürel anlamda uyum ve edinim olarak tanımlanmıştır. Kültürlenme stresi, kültürlenme sürecine eşlik edebilen psikolojik, somatik ve sosyal zorluklardır. Kültürel uyum stresinin, yeni kültürü kazanım sürecinde temel bir psikolojik güç olduğu öne sürülmüştür (Berry, 2003, Hovey ve ark. 2006).

2. Araştırmanın Yöntemi, Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmada, temel olarak Kırgızistan Bişkek'te öğrenim görmekte olan üniversite öğrencilerinin küreselleşmenin etkilerini algılama düzeyinin kültürel kimlik farkındalıklarını algılayışlarında bir farklılık meydana gelmekte midir sorusuna cevap aranacaktır. Çalışmanın amacı; küreselleşmenin etkilerinin kültürel kimlik algılamalarına bağlı olarak farklılaşabileceği varsayımı ile küreselleşmenin etkilerini kültürel kimlik algılama düzeyine göre analiz etmektir. Bu amaç neticesinde hedeflenen kü-

reselleşmenin kültürel kimlik üzerindeki etkilerinin üniversite öğrencileri üzerindeki etkilerini test ederek örneklem üzerinde çıkarımlarda bulunmaktadır. Yapılacak çıkarımların, hem son yıllarda kültürel kimlikler konusunda artan duyarlılıklara farklı bir bakış getireceği hem de literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede kültürel kimlik algılarının küreselleşmenin kültürel kimlikleri dönüştürmesi ile ilgili varsayımlarının araştırılmasında aşağıdaki hususlar irdelenecektir.

Bu araştırma nicel desenlidir ve survey modelinde hazırlanmış betimsel bir araştırmadır. Bu amaca uygun olarak araştırmacı tarafından geliştirilen likert tipi hazırlanmış veri toplama aracı ile derlenen veriler nicel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Veri toplama aracında iki ana grup soru yer almaktadır. İlk grupta kültürel kimlik yapısını belirleyecek demografik sorular ikinci grupta ise, küreselleşmenin; kültür ve sosyal yapı üzerindeki etkilerini, manevi kimlik değerleri üzerindeki etkilerini, birey psikolojisi üzerindeki etkilerini, ekonomik etkilerini, kültürel kimlik farkındalığını ve kültürel uyum yeteneğini ölçmeye yönelik sorular yer almaktadır.

Araştırmanın evrenini; Bişkek’te, küreselleşme ve kültürel kimlik konularında belirli bir duyarlılığa ve bilgiye sahip olması varsayımıyla, üniversite öğrenimine devam eden 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğü hesaplamalarına göre istatistiksel olarak uygulanması gerek anket sayışı için 400 civarında anket yeterli iken örneklem hatalarını minimize etmek ulaşılan birim sayısının fazla olmasına özen gösterilmiştir. Bunun için 2000 anket dağıtılmış bunlardan 1764 adedi geçerli bulunarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Ölçeklere uygulanan gecelik ve güvenilirlik analizleri sonucunda bazı sorular ölçekten çıkarılarak ölçeğin güvenilirliği artırılmıştır.

2.1. Sosyoekonomik Değişkenlere İlişkin Demografik Veriler

Araştırmada uygulanan ölçekle elde edilen veriler istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. İlk olarak anketlere cevap veren öğrencilerin demografik tanımlayıcıları ortaya konmuştur. Bu demografik tanımlayıcılar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo-1: Örneklem İlişkin Demografik İstatistikler

Cinsiyet			Yaş Grupları		
	Frekans	%	Yaş	Frekans	%
Kadın	925	52,44	≤ 20	422	23,92
Erkek	839	47,56	21 - 22	1030	58,39
Toplam	1764	100	23 ≤	312	17,69
Eğitim Gördüğünüz Alan			Şu anda kaldığınız yer		
Sosyal Bilimler	972	55,10	Yurt	386	21,88
Fen Bilimleri	204	11,56	Ailemle	440	24,94
Güzel Sanatlar	78	4,42	Akrabamla	172	9,75
Sağlık	198	11,22	Öğrenci evi	522	29,59
Mühendislik	251	14,23	Diğer	110	6,24
Cevapsız	61	3,46	Cevapsız	134	7,60
Toplam	1764	100	Toplam	1764	100
Hayatınızın büyük bölümünü geçirdiğiniz yer			Hayatınızın son üç yılını geçirdiğiniz yer		
Büyükşehir	512	29,02	Büyükşehir	1048	59,41
Şehir	687	38,95	Şehir	505	28,63
Kasaba	195	11,05	Kasaba	125	7,09
Köy	370	20,98	Köy	86	4,88
Toplam	1764	100	Toplam	1764	100
Toplam kaç kardeşiniz			Ailenizin Yıllık Geliri (USD)		
1 Kardeş	71	4,02	≤ 1000	488	27,66
2 Kardeş	295	16,72	1000 - 2000	214	12,13
3 Kardeş	482	27,32	2000 - 5000	287	16,27
4 Kardeş	370	20,98	5000 - 10.000	244	13,83
5 + Kardeş	446	25,28	≥ 10. 000	350	19,84
Cevapsız	100	5,67	Cevapsız	181	10,26
Toplam	1764	100	Toplam	1764	100
Ailenizin oturduğu ev			Oturduğunuz Evin Oda Sayısı		
Apt. Dairesi	388	22,00	2 odalı	667	37,81
Müstakil Ev	1152	65,31	3 odalı	468	26,53
Villa	22	1,25	4 + odalı	382	21,66
Cevapsız	202	11,45	Cevapsız	247	14,00
Toplam	1764	100	Toplam	1764	100
Ailenizde Konuşulan Birinci dil			Ailenizde Konuşulan İkinci dil		
Kırgızca	1180	66,89	Kırgızca	480	27,21
Rusça	368	20,86	Rusça	910	51,59
Türkçe	140	7,94	Türkçe	77	4,37
Diğer	67	3,80	Diğer	50	2,83
Cevapsız	9	0,51	Cevapsız	247	14,00
Toplam	1764	100	Toplam	1764	100
Babanızın eğitim Durumu			Annenizin Eğitim Durumu		
İlköğretim	160	9,07	İlköğretim	180	10,20
Lise	240	13,61	Lise	178	10,09
Yüksekokul	330	18,71	Yüksekokul	350	19,84
Fakülte	670	37,98	Fakülte	640	36,28
Lisansüstü	290	16,44	Lisansüstü	300	17,01
Cevapsız	74	4,20	Cevapsız	116	6,58
Toplam	1764	100	Toplam	1764	100

Öğrencilerin kültürel ve kimlikle ilişkili demografik bilgilerine ilişkin istatistikler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Kırgızistan uyrukludur. Türkiye uyruklu öğrenci oranı %8'lerdedir.

Tablo-2: Kültürel Kimliğe İlişkin Demografik İstatistikler

Kültürel Kimlik Bilgileri	Siz		Babanız	
	f	%	f	%
Kırgız	1230	69,73	1230	69,73
Türk	140	7,94	137	7,77
Özbek	50	2,83	61	3,46
Moğol	9	0,51	9	0,51
Ermeni	18	1,02	21	1,19
Kazak	20	1,13	22	1,25
Kürt	29	1,64	34	1,93
Uygur	31	1,76	-	-
Cevapsız	137	13,43	240	14,17
Toplam	1764	100.0	1764	100.0

2.3. Araştırma Bulguları ve Araştırma Sorusuna İlişkin Verilerin Analizi

Küreselleşmenin etkilerin ilişkin yapılan analizler için istatistiksel analiz metotları kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgulara ise, aşağıda alt başlıklarda yer alan konularda değerlendirmeler yapılmıştır.

2.3.1. Küreselleşmenin Kültür ve Sosyal Yapı Üzerindeki Etkileri

“Küreselleşmenin Kültür ve Sosyal Yapı Üzerindeki Etkileri” ölçeğinin geçerlilik güvenilirlik testleri bağlamında yapılan faktör analizi ve tanımlayıcı istatistikler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo-3: Küreselleşmenin Kültür ve Sosyal Yapı Üzerindeki Etkileri İstatistikleri

Fak. 1	Kültür Benzeşme (A. Varyans: 16.779; C. Alpha: .67)	Ort.	Std.S.	Faktör Yüklü
A12	Baskın olmayan kültürler giderek yok olur.	3.41	1.07	.797
A13	Zengin ve fakir ülkeler arasındaki uçurum giderek büyür.	3.61	1.03	.616
A11	İnsanlar, kültürler, toplumlar giderek birbirine benzer.	3.33	1.08	.575
A14	Manevi değerler giderek yok olur ve geleneklerden uzaklaşır.	3.41	1.09	.551
Fak. 2	Sosyal Kültürel Değişme (A. Varyans: 13.064; C. Alpha: .65)			
A04	Küreselleşme geleneksel güç yapısında değişime neden olur.	3.31	0.97	.670
A05	Diğer dillerin yerel dil üzerindeki hâkimiyeti ve baskısı artar.	3.49	1.02	.642
A03	Maddeci ve materyalist bakış açısı öne çıkar.	3.33	1.02	.608
A06	Kültürel emperyalizm ve çoğulculuk teşvik edilir.	3.27	0.93	.543
A15	Ülkeler daha da dışa bağımlı hale gelir.	3.68	1.06	.519
Fak. 3	Sosyal kültürel Yozlaşma (A. Varyans: 12.465; C. Alpha: .57)			
A01	Geleneksel sosyal yapıda çözümler yaratır.	3.02	0.90	.806
A02	Yerel kültürel çekiciliklerde zayıflama söz konusudur.	3.28	0.99	.620
A07	Adetler, gelenekler, yerel ve ulusal algılamalar aşınmaya uğrar.	3.34	0.92	.508
Fak. 4	Üst Yapıda bozulma (A. Varyans: 11.771; C. Alpha: .36)			
A08	Ulus devletlerin varlığına karşı tehdit ve risk oluşturur.	3.24	1.07	.791
A10	Geleneksel yapının aşınması toplumsal çöküntülere yol açar.	3.15	0.92	.495

Toplam Varyans: 54.079 KMO: .79 Bartlett küresellik testi (Ki-kare: 467.925; ve Sig. 0.00)

Küreselleşmenin kültür ve sosyal yapı üzerindeki etkileri 4 faktörle ifade edilmiştir. Bu faktörler küreselleşmenin de sonuçlarından olduğu gibi kültürel ve sosyal yapılarda benzeşme, sosyal kültürel değişme, sosyal kültürel yozlaşma ve üst yapıda bozulma meydana getirmiştir.

2.3.2. Küreselleşmenin Manevi Kimlik Değerleri Üzerindeki Etkileri

“Küreselleşmenin Manevi Kimlik Değerleri Üzerindeki Etkileri” ölçeğinin geçerlilik güvenilirlik testleri bağlamında yapılan faktör analizi, C.Alfa güvenilirlik analizi sonuçları ve tanımlayıcı istatistikler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo-4: Küreselleşmenin Manevi Kimlik Değerleri Üzerindeki Etkileri İstatistikleri

Fak. 1	Manevi değerlerde yozlaşma (A.Varyans:39.8; C.Alpha:.56)	Ort.	Std.S.	Faktör Yükü
B01	Bireysel olarak sekülerliği teşvik etmektedir.	2.99	0.98	.793
B02	Dinin sosyal kontrolünü ortadan kaldırmaktadır.	3.11	0.97	.707
B03	Sosyal kurumlarda laik oluşuma yönelmeyi teşvik etmektedir	3.04	0.94	.685
Fak. 2	Manevi değerlerde ayrışma (A.Varyans:22.8; C.Alpha: .21)			
B04	Dini çatışmalarda artış meydana getirmektedir.	3.50	3.97	.848
B05	Dini hoşgöründe ve toleransta azalmaya neden olmaktadır.	3.09	0.95	.823
<i>Toplam Varyans: 63.6 KMO: 0.654 Bartlett küresellik testi (Ki-kare: 98.922; ve Sig. 0.00)</i>				

Küreselleşmenin manevi kimlik değerleri üzerindeki etkilerini araştırmak için sorulara verilen cevaplar bağlamında yapılan faktör analizi sonucunda değişkenlerin iki boyutla ifade edilebileceği ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede küreselleşmenin “manevi değerlerde yozlaşma” yarattığı ve ayrıştırıcı etkisiyle “manevi değerlerde ayrışma” meydana getirdiği sonucu teoriye uygun olarak tespit edilmiştir.

2.3.3. Küreselleşmenin Birey Psikolojisi Üzerindeki Etkileri

Küreselleşme kavramı günümüz dünyasında birçok şeyi etkilemektedir. Bunlardan biri de insan psikolojisi üzerindeki etkisidir. Küreselleşme sosyoekonomik etkileri ve sosyal ve kültürel değişim üzerindeki etkileri aracılığıyla insanın ruh dünyasında da olumsuz etkiler meydana getirmiştir. Bu etkilerden bazıları artan gerilim, kaygı ve depresyon; birey ilişkilerinde derinliğin azalması; insan hayatını daha karmaşık hale getirmesi ve güven duygusunun aşınmasına sebep olması bu etkilerden bazılarıdır.

Tablo-5: Küreselleşmenin Birey Psikolojisi Üzerindeki Etkileri İstatistikleri

Önermeler	(C. Alpha: .65)	Ort.	Std.S.	Faktör Yüğü
C02	Gerilim, kaygı ve depresyona neden olmaktadır.	3.36	1.04	.763
C05	Birey ilişkilerinde sığlaşmaya neden olmaktadır.	3.76	4.08	.668
C01	İnsan hayatını daha karmaşık hale getirmektedir.	3.40	1.01	.634
C04	Güven duygusunun aşınmasına sebep olmaktadır.	3.08	1.05	.618
<i>Toplam Varyans: 42.794; KMO: 0.713 Bartlett küresellik testi (Ki-kare: 106.618; ve Sig. 0.00)</i>				

Yukarıda sayılan bu etkileri test etmek amacıyla toplanan veriler ilgili önermelerin anlamlı bir şekilde desteklendiğini ortaya koymaktadır.

2.3.4. Küreselleşmenin Ekonomik Etkileri

Küreselleşme başlı başına ekonomik merkezli bir sosyal olgudur. Bu nedenle küreselleşmenin ekonomik etkilerinin var olduğu muhakkaktır. Ancak üniversite öğrencilerinin bu etkiyi ne düzeyde algıladıkları veya doğru algılayıp algılayamadıkları amacıyla soru formu şeklinde oluşturulan bir dizi önermeyle bu durum test edilmeye çalışılmıştır. Anket formunda karışık halde verilen önermelere ne düzeyde katıldıklarını açıklamaları istenen verilere uygulanan faktör analizi sonuçları olumlu ve olumsuz ekonomik etkilerin ayrıştığını göstermektedir. İstatistiki analizlere ilişkin tablo aşağıda verilmektedir.

Tablo-6: Küreselleşmenin Ekonomik Etkileri İstatistikleri

Fak. 1	Olumlu Ekonomik Etkiler (A. Varyans: 27.143; C. Alpha: .87)	Ort.	S.S.	Faktör Yüklü
D05	Eğitim olanaklarının artışına imkân sağlamaktadır.	3.65	1.10	.831
D03	Yatırımlarda ciddi artışlar meydana getirmektedir.	3.45	1.08	.786
D01	Yeni iş imkânları sağlamaktadır	3.22	1.18	.766
D02	Haberleşme ve iletişim imkânları daha geniş kitlelere ulaşmaktadır	3.80	1.13	.757
D04	Teknoloji transferi ve know-how sağlamaktadır.	3.90	1.78	.732
D06	İş ve çalışma koşullarında iyileşmeler sağlamaktadır.	3.35	1.02	.682
D07	Hukuk ve insan hakları konusunda duyarlılık artmaktadır.	3.25	1.00	.531
Fak. 2	Olumsuz Ekonomik Etkiler (A. Varyans: 20.751; C. Alpha: .79)			
D15	Küresel krizlerle ulusal kaynaklar sömürülmektedir.	3.44	1.11	.747
D10	Emeği ve yerel kaynakları sömüren bir düzen yaratmaktadır.	3.43	1.03	.727
D12	Zenginlik kaynakları bir grup mutlu azınlığa akmaktadır.	3.35	1.06	.703
D09	Uluslararası şirketler ekonomik kaynakları sömürmektedir.	3.51	1.05	.698
D14	Zenginlik kaynakları küresel güçlerce kontrol edilmektedir.	3.54	1.16	.672
D13	Dünyada yoksulluk artmaktadır.	3.27	1.03	.581

Toplam Varyans: 55.250; KMO: 0.84 Bartlett küresellik testi (Ki-kare: 844.88; ve Sig. 0.00)

Küreselleşmenin ekonomi üzerinde etkileri öğrenciler tarafından doğru algılanmıştır ve bu sonuçlar literatür ile uygunluk göstermektedir.

2.3.5. Kültürel Kimlik Farkındalığı

Kültürel kimlik, ortak coğrafi, tarihi deneyimleri ve paylaşılan kültürel normları kapsayan bireyleri birliktelikleri ve ortaklıkları olan özel “bir topluluk” olarak tanımlamaya yarayan millet haline getiren bir sosyal algıdır. Kültürel kimlikler, tarihi, coğrafi şartlar altında ve kültür söylemleri içinde oluşan değişken özdeşim ya da birleşim noktalarıdır. Bir başka ifadeyle kültürel kimlik, “var olma” kadar bir “olma” olgusudur. Hem geçmişe hem de geleceğe aittir. Kültürel kimlikler birden bire oluşmaz; bir yerden gelir, başlangıçları, tarihleri, oluşum süreçleri vardır ve tarihi olan her şey gibi sürekli dönüşüme maruz kalırlar. Kimlikler, bireylerin kendilerini tanımlayarak farklı durumlara verdikleri adlardır.

Tablo-7: Kültürel Kimlik Farkındalığı İstatistikleri

Fak. 1	Kimlik Farkındalığı (A. Varyans: 32.017; C. Alpha: .74)	Ort.	Std.S.	Faktör Yüklü
E05	Kendi kimliğimle gurur duyuyorum	4.00	1.10	.858
E04	Kendi kimliğimi çok iyi anlayabiliyorum	3.75	1.05	.832
E01	Kimliğimle ilgili daha fazla öğrenmek için çabalıyorum.	3.44	1.03	.570
Fak. 2	Kimlik Aidiyeti Duygusu (A. Varyans: 28.396; C. Alpha: 65)			
E03	Aynı kültürel kimliğe sahip insanlarla bir gruba üyeyim	3.25	1.15	.836
E02	Aynı kültürü paylaştıklarımla bir gelecek düşünüyorum.	3.51	0.99	.657
E06	Kendi kültürel grubuma karşı güçlü bir bağ hissediyorum	3.40	1.17	.580
<i>Toplam Varyans: 60.413; KMO: .713 Bartlett küresellik testi (Ki-kare: 203.576; ve Sig. 0.00)</i>				

Bu tanımlamaların farklı bireyler için de aynı şekilde cevaplanması durumunda kimlikler oluşmaya başlar. Bu çerçevede öğrencilere *kültürel kimlik farkındalığı* konusunda geliştirilen önermeler cevap vermeleri istenmiş bu çerçevede toplanan veriler geçerlik ve güvenilirlik testlerine tabi tutularak sonuçlar yorumlanmıştır. Buna göre “*kültürel kimlik farkındalığı*” ölçeğinin geçerlilik güvenilirlik testleri bağlamında yapılan faktör analizi, C.Alfa güvenilirlik analizi sonuçları ve tanımlayıcı istatistikler yukarıdaki tabloda sunulmaktadır.

Kültürel kimlik farkındalığına ilişkin geliştirilen önermeler faktör analizi ile çözümlenmesi sonucunda iki faktörün ortaya çıktığı gözlenmektedir. Buna göre kültürel kimlik farkındalığının iki önemli boyutu vardır. *Birinci boyut*; kendi kimliğiyle gurur duymak, kendi kimliğini anlayabilmek ve kimliğiyle ilgili detayları merak etmekle ilgili farkındalık boyutudur. İkinci boyut birinci boyutun devamı niteliğinde; kendi kültürel kimliğiyle aynı kimliğe sahip insanlarla aynı gruba üye olmak, aynı kültürel kimliğe sahip insanlarla ortak bir gelecek hayal etmek ve ait olduğu kültürel gruba karşı sorumluluk hissi gibi özelliklerin açıkladığı *kimlik aidiyeti duygusudur*. Küreselleşme kültürel kimlik farkındalığı sorularında iki faktöre ayrılmıştır. Küreselleşme kimlik farkındalığı ve kimliklerde aidiyet duygusu oluşturduğu görülmüştür.

2.3.6. Kültürel Uyum Yeteneği

Kültürel uyum, küreselleşme sürecinin önemli bir unsurudur. Küreselleşmenin yarattığı değişime ayak uydurabilmek ve bu değişimin getirdiği yeni durumlara kolayca uyum sağlayabilmek kültürel uyum yeteneği ile açıklanabilir. Bu açıdan küreselleşmenin birey üzerindeki olumsuz etkilerinin oluşmaması için de uyum yeteneği önemlidir.

Tablo-8: Kültürel Uyum Yeteneği İstatistikleri

Fak.1	Kültürel Aktif Uyum (A. Varyans: 23.650; C. Alpha: .72)	Ort.	Std.S.	Faktör Yüklü
F01	Farklı kültürden insanlarla etkileşimde bulunmaktan hoşlanırım.	3.58	1.13	.787
F07	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşimde bilgilerimi kontrol ederim.	3.53	0.90	.721
F02	Yeni bir kültüre uyum sağlama stresiyle kolayca başa çıkabilirim	3.36	1.04	.594
F06	Farklı kültürlerle etkileşimde kullanacağım bilginin farkındayım	3.41	0.90	.504
Fak. 2	Kültürel Farkındalık (A. Varyans: 23.512; C. Alpha: .76)			
F04	Diğer kültürlerin yasal ve ekonomik sistemlerini biliyorum	3.27	0.94	.884
F03	Farklı kültürlerle ilişkin <i>kültürel değerleri</i> ve <i>dini inançları</i> biliyorum.	3.35	0.95	.730
F05	Diğer dillerin (kelime bilgisi, dilbilgisi) gibi kurallarını biliyorum.	3.52	0.95	.715
Fak. 3	Kültürel Pasif Uyum (A. Varyans: 18.338; C. Alpha: .70)			
F09	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim için kendimi değiştiririm.	3.08	1.20	.870
F08	Farklı kültürle iletişim kurarken gerekirse davranışlarımı değiştiririm.	3.11	1.09	.825
<i>Toplam Varyans: 65.500; KMO: .787 Bartlett küresellik testi (Ki-kare: 405.418; ve Sig. 0.00)</i>				

Kültürel uyum yeteneğini belirlemek amacıyla geliştirilen önermelere uygulanan faktör analizi sonucunda; kültürel aktif uyum, kültürel farkındalık ve kültürel pasif uyum olmak üzere kültürel uyumun önemli üç boyuta sahip olduğu gözlenmektedir:

2.3.7. Sosyokültürel Değişimin Kimlik Algısı Üzerindeki Etkisi

Sosyokültürel değişimin kimlik algısı üzerindeki etkisini test etmek için çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizinde *kimlik farkındalığı* bağımlı değişkeni için çözüme giren ve bağımsız değişken olarak ele alınan sosyokültürel değişim (*bozulma, yozlaşma, benzeşme, değişme*) için R^2 değeri .76 olarak hesap edilmiştir. Diğer bir ifade ile sosyokültürel değişim *kimlik farkındalığını* % 76 açıklamaktadır. Regresyon analizinde ANOVA tablosunun anlamlılık sütunundaki değere bakıldığında değişkenler arasında $p < 0,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu görülmektedir ($F=14.668$).

Tablo-9: Kültürel Uyum Yeteneği İstatistikleri

Model	Standardize edilmemiş katsayı		Standardize edilmiş katsayı Beta	t	Sig.
	B	Std. Hata			
(Katsayı)	.697	.414		1.683	.095
<i>Benzeşme</i>	.301	.097	.253	3.100	.002
<i>Değişme</i>	.218	.114	.161	1.911	.058
<i>Yozlaşma</i>	.312	.107	.242	2.915	.004
<i>Bozulma</i>	.077	.088	.069	.874	.384

a. Bağımlı Değişken: *kimlik farkındalığı*

Sosyokültürel değişim ve *kimlik farkındalığını* ilişkisi için katsayı tablosundan, regresyon denklemi için kullanılan regresyon katsayılarına ve bunların anlamlılık düzeylerine bakıldığında; *benzeşme* ve *yozlaşma* boyutu ile kimlik farkındalığı ilişkisinin $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. *Değişme* boyutunun kimlik farkındalığı üzerindeki etkisi de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,1$). Küreselleşmenin etkilerinden biri de faktör analizinde ortaya çıktığı şekliyle “*üst yapıda bozulma*” idi. Ancak istatistiksel analizde *üst yapıda bozulma* faktörünün kimlik farkındalığı için belirleyici olmadığı ($p > 0,05$) yani bu bulgulara bağlı olarak “*üst yapıda bozulma*” boyutunun kimlik farkındalığı ilişkisinin olmadığı söylenebilir. Tabloda yer alan verilerden kimlik farkındalığının alabileceği değer aşağıdaki şekilde formüle edilebilir.

$$\text{Kimlik Farkındalığı} = 0,697 + (0,301 \text{ Benzeşme} + 0,218 \text{ Değişme} + 0,312 \text{ Yozaşma} + 0,077 \text{ Bozulma})$$

Regresyon analizinde *kimlik aidiyeti* bağımlı değişkeni için aynı değişkenler (*bozulma*, *yozlaşma*, *benzeşme*, *değişme*) analize tabi tutulmuştur. R^2 değeri .57 ve $F=4.67$ ($p < 0,01$) olarak hesap edilmiştir.

Tablo-11: Kültürel Uyum Yeteneği Regresyon Analizi

Model	Standardize edilmemiş katsayı B	Standardize edilmiş katsayı Beta	t	Sig.
(Katsayı)	1.572	.402	3.914	.000
<i>Benzeşme</i>	.222	.094	2.370	.019
<i>Değişme</i>	.060	.110	.546	.586
<i>Yozaşma</i>	.075	.103	.721	.472
<i>Bozulma</i>	.194	.085	2.291	.023

a. Bağımlı Değişken: *kimlik aidiyeti*

Buna göre; *değişme* ve *yozlaşmanın* kimlik aidiyeti üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamsızdır. *Benzeşme* ve *bozulma* ise $p < 0,01$ anlamlılık düzeyinde anlamlıdır. Küreselleşmenin kültürel ve sosyal yapıları benzeştirmesi ya da yozlaştırması kimlik aidiyeti algısıyla pozitif bir korelasyona sahiptir. Yani kimlik aidiyeti algısı yüksek olan katılımcıların küreselleşmenin *benzeştirici* ve *yozlaştırıcı* etkilerini önemsedikleri sonucuna varılmaktadır.

$$\text{Kimlik Aidiyeti} = 1,572 + (0,222 \text{ Benzeşme} + 0,060 \text{ Değişme} + 0,075 \text{ Yozaşma} + 0,194 \text{ Bozulma})$$

3. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın önemi; konusu ve yönteminden ziyade konu aldığı örneklemin niteliğidir. 1990’lı yıllarda Sovyetler Birliğinden ayrılan diğer ülkeler gibi Kırgızistan da kültürel yapı, ekonomik yapı, devlet yönetim, sosyal ilişkiler, sosyal kurumlar açısından SSCB dışındaki dünyadan ciddi farklılıklara sahiptir. 1990’lı yıllarla birlikte birden bire küresel dünyanın ekonomik ve sosyal ilişkilerine göre yaşamak zorunda

kalan toplumlardan biri olarak Kırgızistan serbest piyasa ekonomisine ve bu zihniyetin getirdiği diğer sosyal etkileşimlere uyum sağlaması devrimsel nitelikli evrimsel bir dönüşümün başlangıcıdır. Kırgızistan için dış dünyaya entegre olma süreci gözle görülür ve bariz değişimlerin yaşandığı bir süreçtir. İşte bu süreci tüm açıklığıyla yaşamış bir toplumun bireylerine yönelik yapılmış bir araştırma olması nedeniyle bu araştırma bulguları önemlidir. Bu nedenle çalışma sonuçları devasa bir küreselleşme literatürünü özetler niteliktedir. Çalışmada küreselleşmenin birçok yönü ele alınmıştır.

Küreselleşme sürecinde yaşanan değişimler toplumsal ve bireysel anlamda kimlik krizine neden olmuştur. Kültürel açıdan bakıldığında küreselleşmeyle birlikte kimlik olgusunda yapısal bir dönüşümün gözlemlendiği söylenebilir. Çalışmada küreselleşmenin kültür ve sosyal yapı üzerinde önemli etkileri olduğu sonucuna rastlanmıştır. Bu sonuç literatürle uyumludur. Küreselleşme; kültür benzeşme, sosyal kültürel değişme, sosyal kültürel yozlaşma ve üst yapıda bozulma gibi sonuçlarla toplumsal yapıda değişimlere neden olmaktadır. Yine bu çalışma sonuçlarına göre üniversite öğrencileri; dünya düzleminde baskın olmayan kültürler yok olduğuna; zengin ve fakir ülkeler arasındaki uçurum giderek büyüdüğüne; insanların, kültürlerin, toplumların giderek birbirine benzediğine ve manevi değerlerin giderek yok olduğuna ve geleneklerden uzaklaştığına tanıklık etmektedirler.

Küreselleşmenin geleneksel güç yapılarında meydana getirdiği değişiklik, diğer dillerin yerel dil üzerindeki hâkimiyetinin ve baskısının artması, maddeci ve materialist bakış açısı öne çıkması, kültürel emperyalizm ve çoğulculuk teşviki ve ülkeler daha da dışa bağımlı hale gelmesi gibi sonuçlar Kırgızistan için ayrıca önemli sonuçlardır. Hem devlet yönetimi itibarıyla yönetim sorunları yaşayan bu ülke zayıf ekonomik yapısıyla da bu sonuçları algılamada daha duyarlı olduğu görülmektedir. Buna ilave olarak, geleneksel sosyal yapıda çözümleri izleyen genç nüfus yerel kültürel çekiciliklerde de bir zayıflamanın söz konusu olduğunu adetlerin, geleneklerin, yerel ve ulusal algıların aşınmaya uğradığını da ifade etmektedirler. Ülkenin yaşadığı ekonomik sorunlar, diğer devletlerle olan ilişkilerde ulusal çıkarların aşınımını işaret etmekte ve bu algı devleti varlığına karşı bir tehdit ve risk olarak yorumlanmaktadır. Aynı zamanda küreselleşmenin meydana getirdiği geleneksel yapıdaki bozulmalar toplumsal çöküntülere yol açacağı algısına neden olmaktadır.

Küreselleşmenin manevi kimlik değerleri üzerinde önemli etkiler meydana getirdiği araştırmada varılan diğer bir sonuçtur. Buna göre küreselleşme “manevi değerlerde yozlaşma” meydana getirmekte ve “manevi değerlerde ayrışma” meydana getirmektedir. Manevi değerlerde yozlaşma; bireylerin sekülerleşmesi, birey yaşamında dinin sosyal kontrolünü ortadan kaldırması ve sosyal kurumlarda laik oluşuma yönelme şeklinde ortaya çıkmaktadır. Manevi değerlerde ayrışma ise; dini çatışmalarda meydana gelen artış ve dini hoşgörüde ve toleransta meydana gelen azalma ile kendini ortaya koymaktadır.

Küreselleşmenin yukarıda ifade edilen toplumsal etkileri kadar bireylerin ruh dünyasında meydana getirdiği etkiler de önemli bulgular arasındadır. Küreselleşme kavramı

günümüz dünyasında birçok şeyi etkilemektedir. Bunlardan biri de insan psikolojisi üzerindeki etkisidir. Bu anlamda küreselleşme ile birlikte gerilimin, kaygının ve depresyonun arttığı; birey ilişkilerinde yoğunluğun azaldığı; birey yaşamının daha karmaşıklaştığı ve toplumsal güven duygusunun aşındığı algıları da önemli bulgulardır. Küreselleşmenin ekonomi üzerinde etkileri literatür ile uygunluk göstermektedir. Küreselleşme hem olumlu hem de olumsuz ekonomik etkiler meydana getirmektedir. Eğitim olanaklarının artmasına imkân sağlaması, yatırımlarda ciddi artışlar meydana gelmesi, yeni iş imkânları sağlaması, teknolojik gelişmeleri hızlandırması, çalışma koşullarında iyileşmeler sağlaması ve haklar konusunda duyarlılığın artması olumlu sonuçlar olarak algılanmaktadır.

Küreselleşme aynı zamanda olumsuzluklar da getirmektedir. Küreselleşme ile küresel krizlerin ekonomide yarattığı etkiler nedeniyle ulusal kaynaklar sömürüldüğü, emeği ve yerel kaynakları sömüren bir düzen yarattığı, zenginlik kaynaklarının mutlu azınlığa doğru aktığı, uluslararası şirketlerin milli kaynakları kontrol edildiği ve sömürüldüğü bu nedenle dünyada yoksulluk arttığı ifade edilmektedir. Küreselleşmenin ekonomi üzerinde etkileri üniversite öğrenciler tarafından bu şekilde doğru algılanmıştır ve bu sonuçlar literatür ile uygunluk göstermektedir.

Küreselleşmenin kültürel sonuçları da iki şekilde ele alınabilir. Bunlardan biri kimlik algısında güçlenme diğeri de kültürel uyum yeteneğini geliştirmedir. Küreselleşmenin sonuçlarına ilişkin algılar bireylerde farklı konularda duyarlılıklar meydana getirmektedir. Bu duyarlılık alanlarından biri de kültürel kimlik farkındalığıdır. Bu araştırma küreselleşmenin, kendi kimliğiyle gurur duyma, kendi kimliğini daha iyi anlama, kimliğiyle ilgili daha fazla bir şeyler öğrenme duyarlılığı geliştirme yoluyla bir farkındalık yaratmıştır. Aynı kültürel kimliğe sahip olanlarla yakınlaşma, aynı kültürel kimliği paylaşanlarla bir gelecek hayali ve kendini kendi kültürel grubuna karşı güçlü bir bağ kurma duyarlılığı da küreselleşmenin yarattığı aidiyet duygu ile ilgilidir. Ancak bu sonuçlar toplumsal olarak ötekileştiriciliği ve toplumsal ayrışmayı artırmayı tetikleyen gelişmeler olarak risklidir. Kimlik algısındaki bu değişim, sosyokültürel değişimin algısıyla ilişkilidir. Kırgızistan'daki üniversite öğrencilerinin kimlik farkındalığı sosyokültürel değişimin bir fonksiyonu olarak ele alınabilir.

Kültürel uyum konusu küreselleşmenin olumlu sonuçlarındandır. Çalışma sonucuna göre kültürel uyum yeteneği önermeleri sonucunda kültürel uyumun; kültürel aktif uyum, kültürel farkındalık, kültürel pasif uyum olmak üzere önemli üç boyutta teşekkül ettiği gözlenmiştir. Kültürel uyum, küreselleşme sürecinin önemli bir unsurudur. Küreselleşmenin yarattığı değişime ayak uydurabilmek ve bu değişimin getirdiği yeni durumlara kolayca uyum sağlayabilmek kültürel uyum yeteneği ile açıklanabilir. Bu açıdan küreselleşmenin birey üzerindeki olumsuz etkilerinin oluşmaması için de uyum yeteneği önemlidir. Farklı kültürden insanlarla etkileşimden haz duymak, bu konuda bilgilendirme ihtiyacı konusunda farkındalık, diğer kültürlerin yasal ve ekonomik sistemleri, kültürel değerleri ve dini inançları hakkında bilgi sahibi olma, dillerini bilme, daha etkin bir iletişim için gerektiğinde değişimi göze alma, gibi davranışlar da küreselleşmenin yarattığı kültürel uyum yetenekleri olarak ortaya çıkmaktadır.

4. Kaynaklar

- Acar, M. (2003). 21.Yüzyılı Şekillendirecek İki Ana Kavram Olarak Küreselleşme ve Sivil toplum, Sivil Toplum Dergisi, Sayı 4, 2003, İstanbul.
- Akti, Ü. (2008). Sosyolojik Açıdan Küreselleşme ve Din (Basılmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Appadurai, A. (1992). Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy, in Mike Featherstone (ed.) Global Culture. London: Sage.
- Balcı, A. (2006). Roland Robertson, Küreselleşme ve Kültür. Bilgi (12) 2006 / 1 : 25-36
- Başkaya, F. (2003). Sömürgecilik Emperyalizm Küreselleşme, Özgür Üniversite, 3.Baskı, Mart 2003, Ankara.
- Berry, J.W. (2003). Conceptual approaches to acculturation. In K. M. Chun, P. B. Organista, & G. Marin (Eds.), Acculturation: Advances in theory, measurement and applied research (pp. 17-37), Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Bokser-L.J. (2002). Globalization and Collective Identities Social Compass 49(2). 253-271.
- Bozkurt, V. (2005). Küreselleşme Kavram, Gelişim ve Yaklaşımlar, 3 Nisan. www.isguc.org
- Casanova, J. (1994). Public Religions in the Modern World. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Çapcıoğlu, İ. (2008). Küreselleşme, Kültür ve Din, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi XLIX (2008), sayı II, s. 153-183
- Fox, J. (2002). Chomsky ve Küreselleşme, (Çev. Ebru Kılıç). Everest yayınları, Nisan, 1. Baskı, İstanbul.
- Gül, V. ve Kolb S. (2009). Almanya'da Yaşayan Genç Türk Hastalarda Kültürel Uyum, Türk Psikiyatri Dergisi; 20(2):138-143
- Hovey, J.D., Kim SE, Seligman L.D. (2006). The influences of cultural values, ethnic identity, and language use on the mental health of Korean American college students. The Journal of Psychology. 140:499-511.
- Kymlicka, W. ve Norman, W. (1995). Return of the Citizen: A Survey of Recent Work on Citizenship Theory", in Ronald Beiner (ed.) Theorizing Citizenship. New York: SUNY Press.
- Mike, F. (2005). Postmodernizm ve Tüketim Kültürü, çev. Mehmet Küçük, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Mittleman, A. (2001). Pluralism: Identity, Civility and the Common Good", Modern Judaism 21(2): 125-145.
- Özkan, T. (2006). İlköğretim Öğretmenlerinin Küresel Eğitime Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Çukurova Üniv. SBE. Yayınlanmamış YL Tezi. Adana.
- Robertson, R. (1999). Küreselleşme, Toplum Kuramı ve Küresel Kültür (Çev: Ü. H. Yolsal), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Sarıbay, A.Y. (2002). Kültürel Bir Olgu Olarak Küreselleşme, Siyasi, Ekonomik ve Kültürel Boyutlarıyla Küreselleşme, Ufuk Kitapları, Sosyal Bilimler Dizisi, İstanbul.
- Turan, Ş. (2011). Küreselleşme Sürecinde Örgütsel Değişimi Etkileyen Bir Unsur Olarak Örgütsel Sinizm ve Karaman İli Kamu Kurumlarında Bir Çalışma. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Wallerstein, I. (1997). Culture as the Ideological Battleground of the Modern World-System. in Mike Featherstone (Ed.) Global Culture: Nationalism, globalization and modernity. SAGE Publications. ISBN 0-S0393-821-2

EXTENDED ABSTRACT

The aim of this study: *Positive or negative aspects of globalization which is debatable, but the inevitability of the whole world in the middle to insert into similar patterns, ie, forcing the right to have a one-dimensional cultural identity. Cultural identities influence of globalization, with the spread of popular culture to match the creation of national identities on the other, to care about the situation that occurred with the problem of our study reveals. The aim of the study, the effects of globalization may vary depending on perceptions of cultural identity with the assumption that the effects of globalization, cultural identity is analyzed according to the level of detection.*

Methods: *In this study, is there a difference in terms of awareness of the effects of globalization in the context of answering the question of cultural identity will be searched. In this research, surveys and qualitative model prepared a descriptive study. Likert-type questionnaires prepared in accordance with this objective with the data collected were analyzed by using quantitative methods approach. The effects of globalization in the context of how the cultural identities of the students affected, and how these effects are treated study tested, globalization affects students' perceptions of identity have been identified.*

Conclusions and discussion: *According to the findings, the effects of globalization on the students are consistent with the literature. The changes experienced in the process of globalization have led to a sense of personal and social identity crisis. Seen from a cultural perspective can be said that observing a structural transformation in the globalization phenomenon with identity. Identity, self-identification of people and is culturally positioning. Tested how the problem of identity is affected by the phenomenon of globalization has emerged interesting results in this study. The effects of globalization on culture and social structure, the spiritual identity values on individual psychology, on the economic impact, identity awareness was measured in six dimensions, including on cultural adaptability. Raises awareness of identity perception reaction results in some areas. In response to the effects of globalization has strengthened the identity of ownership. Results should be considered limited to the examples. As in all of these study results may vary depending on the context in sociological phenomenon.*